

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Sžik/2/2019
Identifikačné číslo spisu: 1017200536
Dátum vydania rozhodnutia: 14.11.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Monika Valašiková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1017200536.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Valašikovej, PhD. a členov senátu JUDr. Jozefa Milučkého a JUDr. Eriky Čanádyovej v právnej veci žalobcu: W. G., M. X, XXX XX I., zastúpený: Advokátska kancelária Kolíková & Partners, s.r.o., Radvanská 21, 811 01 Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. SELP-52-5/2017-RK zo dňa 02.02.2017, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 1S/72/2017-75 zo dňa 25.10.2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 1S/72/2017-75 zo dňa 25.10.2018 z r u š u j e a v e c r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred správnym súdom

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „správny súd“) podľa ust. § 190 zákona č. 162/2015 Z.z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. SELP-52-5/2017-RK zo dňa 02.02.2017, ktorým bol zamietnutý rozklad žalobcu a prvostupňové rozhodnutie žalovaného č.: ÚpIA-50-128/2016-OdMVOaF zo dňa 03.01.2017 potvrdené.

2. V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že žalobca žiadosťou o sprístupnenie informácií, podanou na Ministerstvo obrany Slovenskej republiky dňa 22.12.2016, požiadal o poskytnutie informácie o utajených zmluvách v rozsahu - protistrana, suma, dátum uzatvorenia zmluvy, názov zmluvy o všetkých utajených zmluvách uzavretých Ministerstvom obrany Slovenskej republiky od roku 1998, poukazujúc pritom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3Sž/29/2013 zo dňa 11.02.2014, v zmysle ktorého takéto metainformácie o zmluvách nespĺňajú kritériá utajovaných skutočností.

3. Námietku spornej pasívnej legitímácie žalovaného, keďže o rozklade voči prvostupňovému rozhodnutiu rozhodoval minister a nie ministerstvo vyhodnotil za nedôvodnú s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2Sžo/72/2007 zo dňa 03.03.2008 a sp.zn. 2Sžo/30/2011 zo dňa 30.05.2012.

4. Správny súd uviedol, že žalovaný údaje, ktoré žalobca požadoval sprístupniť v rozsahu a vo forme ako ich požadoval v dispozícii nemal, hoci žalovaný má utajované zmluvy ako celok vo svojej sfére dispozície. Žalobca síce formu vyžiadaných údajov ponechal na žalovaného, no z povahy požadovaných údajov je jednoznačne zrejmé, že žalovaný by musel najskôr vyselektovať zo všetkých zmlúv, ktoré od roku 1998 uzavrel, ktoré zmluvy sú utajené a ktoré nie, keďže nemá vytvorený samostatný centrálny register utajovaných zmlúv, z ktorého by bolo možné žiadateľom požadované informácie vygenerovať. Postup žalovaného by teda spočíval najskôr vo vyhľadani a zhromaždení všetkých utajovaných zmlúv za posledných 20 rokov. Keďže pôvodcami utajovaných zmlúv môžu byť jednotlivé organizačné zložky Ministerstva obrany Slovenskej republiky, vrátane organizačných zložiek ozbrojených síl Slovenskej republiky, ktoré sú dislokované v rámci celého územia Slovenskej republiky, mohlo by dôjsť aj k určitému paralyzovaniu dotknutých organizačných zložiek Ministerstva obrany Slovenskej republiky tak ako uviedol žalovaný, keďže dotknuté organizačné zložky žalovaného nie sú personálne a technicky zabezpečené pre takýto okamžitý zber, resp. selekciu informácií. Následne z týchto utajovaných zmlúv po posúdení, či požadované informácie nespádajú pod obmedzenia v zmysle ust. § 8 až § 11 zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon o slobodnom prístupe k informáciám“ alebo „zákon o slobode informácií“) i po zohľadnení rozsudku najvyššieho súdu sp.zn. 3SŽi/29/2013, zoradiť tieto informácie, a teda vyhotoviť určitý prehľad o utajovaných zmluvách za posledných dvadsať rokov v zmysle zadaných kritérií žalobcom. Žalovaný informácie žalobcom požadované na základe ním uvedených kritérií nemá osobitne evidované, táto povinnosť mu ani nevyplyva zo žiadneho zákona. Podľa názoru súdu by sa jednalo o vytvorenie tzv. štatistického údaju, resp. prehľadu podľa požiadaviek žalobcu.

5. Poukázal na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky, v zmysle ktorej obsahom základného práva na prijímanie informácií nie je právo dostávať informácie podľa predstáv a očakávaní sťažovateľa (pozri rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II. ÚS 10/99, II. ÚS 184/03 a II. ÚS 514/2010).

6. Stotožnil sa i s názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveným v rozsudku sp.zn. 10SŽi/2/2016 zo dňa 31.05.2017, v odôvodnení ktorého poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2Sžo/190/2008 zo dňa 27.05.2009. Uviedol, že účelom zákona o slobode informácií nie je paralyzovať činnosť orgánov verejnej moci ako povinných osôb, ale zabezpečiť poskytovanie informácií verejnosti „primeraným spôsobom“ (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. III. ÚS 96/2010-14 zo dňa 09.03.2010).

7. Vo vzťahu k žalobcom citovaným rozhodnutiam, o ktoré oprel svoj právny názor v podanej žalobe správny súd uviedol, že každú vec, ktorá je predmetom súdneho prieskumu je potrebné posudzovať individuálne vzhľadom na rozmanité špecifickosti posudzovanej veci. Po preskúmaní všetkých skutkových a právnych okolností prejednávanej veci správny súd konštatoval, že právny názor obsiahnutý v týchto rozhodnutiach nemožno aplikovať v predmetnej veci.

8. Súd vyhodnotil i ostatnú námietku žalobcu, v ktorej poukázal, že Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky vyhovel jeho obdobnej žiadosti o poskytnutie informácií o utajovaných zmluvách ako nedôvodnú, nakoľko Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky utajované zmluvy a informácie o nich môže mať evidované, resp. organizované rôznym spôsobom podľa jeho vlastných potrieb. Postupom žalovaného preto nedošlo k narušeniu princípu právnej istoty, ktorý je obsiahnutý v princípe materiálno-právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rozdielne rozhodnutie o sprístupnení požadovaných informácií žalovaným nie je preto spôsobené odlišnou aplikáciou, či výkladom zákona o slobodnom prístupe k informáciám povinnými osobami. Dôvodom nesprístupnenia informácií žalovaným je absencia informácií vo forme požadovanej žalobcom ako žiadateľom.

9. O trovách konania bolo rozhodnuté podľa § 168 SSP a v konaní úspešnému žalovanému orgánu verejnej správy súd právo na náhradu trov konania nepriznal.

II.

Kasačná sťažnosť, vyjadrenie

10. Proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Bratislave podal žalobca v postavení sťažovateľa (ďalej aj ako „sťažovateľ“) v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

11. Dôvodil tým, že krajský súd v danej veci nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k poručeniu práva na spravodlivý proces podľa § 440 ods. 1 písm. f/ SSP, správny súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP, odchyľil sa od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu podľa § 440 ods. 1 písm. h/ SSP, a preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 462 ods. 1 SSP, alternatívne aby rozsudok správneho súdu zmenil tak, že rozhodnutie žalovaného zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie podľa § 462 ods. 2 SSP.

12. Sťažovateľ uviedol, že je zrejmé, že informácie požadované sťažovateľom sú obsiahnuté v utajovaných zmluvách, ktoré uzatvoril žalovaný od roku 1998. Pre určenie povinnej osoby, ktorá má tieto informácie k dispozícii, je kľúčové určiť, kto má k dispozícii samotné utajované zmluvy. V tejto časti aj správny súd dospel k záveru, že utajované zmluvy ako celok má vo svojej dispozičnej sfére žalovaný, teda vyžiadateľmi informáciami disponuje. Nemožno však uznať argumentáciu správneho súdu, podľa ktorej skutočnosť, že požadované informácie žalovaný neneviduje v osobitnej evidencii a nie sú vo forme požadovanej žalobcom mu umožňuje odmietnuť žiadosť o sprístupnenie informácie podľa ustanovenia § 15 ods. 1 v spojení s § 18 zákona o slobode informácií.

13. Sťažovateľ ďalej uviedol, že k takémuto záveru dospel aj Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp.zn. II. ÚS 830/2016 zo dňa 02.02.2017, obdobný názor vyplýva aj z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 5Sž/5/2013, 5Sž/6/2013 zo dňa 27.02.2014 a rozsudku Najvyššieho správneho súdu Českej republiky sp.zn. 4As 57/2007 zo dňa 28.11.2008.

14. Ústavný súd Slovenskej republiky zdôraznil, že ak vyžiadané informácie nie sú evidované v osobitnej evidencii ešte to neznamena, že nie sú vedené vo všeobecnom registri (v tomto prípade nejakom registri zmlúv alebo archívnom poriadku), alebo že takéto informácie nemožno získať vlastnou činnosťou orgánu medzi jednotlivými jeho časťami a organizačnými zložkami alebo že takéto informácie nemožno zverejniť listinne zverejnením všetkých pôvodných dokumentov obsiahnutých v archívoch povinnej osoby. Z administratívneho spisu musí byť tiež zrejmé, že sa žalovaný takýmto spôsobmi žiadosti snažil vyhovieť a prípadnú nemožnosť vyhovieť žiadosti je potrebné vyčerpávajúco odôvodniť. Prístup žalovaného sa nesmie objektívne javiť tak, že ide o netransparentnosť moci, ktorá sa prejavuje aj tak, že žalovaný prejavuje snahu žiadosti nevyhovieť a informácie utajiť, hoci na nich má sťažovateľ právny nárok. V tomto prípade, podľa názoru sťažovateľa, z administratívneho spisu nevyplýva, že by sa žalovaný snažil zistiť, či vôbec má požadované informácie k dispozícii a či je ich možné sťažovateľovi sprístupniť. Nekontaktoval ani svoje organizačné zložky, ktoré tieto zmluvy majú uchovávať a ani nezistoval počet zmlúv, ktorých sa môže žiadosť žalobcu týkať. Nemožno preto, podľa neho, tvrdiť, že vyžiadané informácie nemá k dispozícii.

15. Sťažovateľ požiadal vo svojej žiadosti zo dňa 22.12.2016, aby mu žalovaný vyžiadané informácie poslal v elektronickej podobe na jeho emailovú adresu. Hoci zákon o slobode informácií vyžaduje, aby žiadateľ uviedol preferovanú formu sprístupnenia požadovanej informácie, skutočnosť, že žalovaný ich nemá k dispozícii v takejto forme ho neopravňuje žiadosť odmietnuť. Ak preto žalovaný nemal sťažovateľom vyžiadané informácie k dispozícii v elektronickej forme, mohol ich sprístupniť inak.

16. Konštatoval, že z administratívneho spisu nevyplýva, že by vôbec vykonal nejakú činnosť na aspoň rámcové zistenie počtu dokumentov, na ktoré sa infožiadosť sťažovateľa vzťahuje. Nemožno tvrdiť, že sprístupnenie informácií by paralyzovalo žalovaného a jeho organizačné zložky, keď nie je známe, či ide o 10, 20, 100 alebo 1000 utajených zmlúv.

17. Právo na informácie je nepochybne záujmom verejnosti a občianskej spoločnosti kontrolovať disponovanie verejnými prostriedkami žalovaným, a to aj v zmluvách, ktoré označuje za utajované. Uviedol, že iné ministerstvá v obdobnom postavení ako žalovaný požadované informácie zverejnili.

18. Sťažovateľ bol toho názoru, že rozsudok správneho súdu je nedostatočne odôvodnený. Sťažovateľ uplatnil žalobný dôvod podľa ustanovenia § 191 ods. 1 SSP a v tomto kontexte upriamil pozornosť správneho súdu na to, že žalovaný „zjavne neustálil ani ktorých zmlúv sa žiadosť žalobcu týka (v odôvodnení napadnutého rozhodnutia nemožno nájsť konkrétne číslo)“. S týmto žalobným dôvodom sa správny súd vo svojom odôvodnení vôbec nevysporiadal.

19. Žalovaný vo vyjadrení ku podanej kasačnej sťažnosti uviedol, že napadnutý rozsudok obsahuje všetky zákonom vyžadované náležitosti a v plnom rozsahu sa s ním stotožnil. V súvislosti s námietkou žalobcu, že správny súd sa nevysporiadal s otázkou množstva utajovaných zmlúv, ktoré obsahujú ním vyžiadané informácie, poukázal na časť Organizačného poriadku Ministerstva obrany Slovenskej republiky v aktuálnom znení. V období rokov 1998 až 2016, teda v období, za ktoré žalobca požadoval sprístupnenie utajovaných zmlúv, sa kompetencie subjektov v pôsobnosti Ministerstva obrany Slovenskej republiky menili a presúvali. Vzhľadom na úlohy obrany štátu, ktorých plnenie musí byť zabezpečené aj v čase vojny, sú jednotlivé organizačné zložky, útvary a zariadenia v pôsobnosti Ministerstva obrany Slovenskej republiky dislokované na mnohých lokalitách a vo veľkom počte budov, v dôsledku čoho každá organizačná zložka vedie osobitnú registratúru, zabezpečuje uloženie a archiváciu registratúrnych záznamov. V prípade keď určitú kompetenciu pôvodne zabezpečovala organizačná zložka Ministerstva obrany Slovenskej republiky a následne bola prevedená na samostatnú právnickú osobu v jeho pôsobnosti, boli do jej priestorov presťahované aj s ňou súvisiace dokumenty. Z vojensko-strategických dôvodov nie je možné uviesť presné počty vojenských útvarov, ale ide o desiatky, dislokované po celom území Slovenskej republiky. Už samotné vyhľadávanie všetkých týchto zmlúv, obsahujúcich ním požadované informácie je činnosťou, ktorá by si vyžadovala zvýšené personálne nároky a obmedzenie štandardných činností žalovaného, ktoré plní v zmysle svojich kompetencií stanovených všeobecne záväznými právnymi predpismi.

20. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú zamietol.

21. Sťažovateľ vo svojej replike k vyjadreniu žalovaného, ktorú tunajšiemu súdu doručil dňa 02.04.2019 uviedol, že považuje za potrebné svoju sťažnosť doplniť, a to s ohľadom na fakt, že vo vyjadrení žalovaného boli uplatnené nové argumenty a dôkazy, ktoré tento nepredložil ani v konaní pred Krajským súdom v Bratislave a ani nie sú obsiahnuté v spise administratívneho konania.

22. Zdôraznil, že si nevyžiadal údaje o všetkých zmluvách, uzatvorených žalovaným za určené obdobie, ale len údaje „o utajovaných zmluvách“, o ktorých počte a existencii verejnosť do dnešného dňa nemá informácie. Sťažovateľ opätovne zdôraznil, že nie je možné súhlasiť s tvrdením, že si vyžiadal informácie, ktoré žalovaný, ktorý predmetné zmluvy uzatváral, nemá k dispozícii. Sťažovateľ je názoru, že takýto výklad zákona o slobodnom prístupe k informáciám verejnosti a žalobcovi de facto odníma prístup k informáciám, ktoré by v zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vyjadreným v rozhodnutí sp.zn. 3SŽi/29/2013 zo dňa 11.02.2014 mali mať k dispozícii.

23. Tiež upozornil na skutočnosť, že pokiaľ by samotná žiadosť sťažovateľa bola pre žalovaného náročná v takom význame, že ju nemohol vybaviť ako celok alebo potreboval dlhší čas na jej vybavenie, boli dané dôvody na aplikáciu ust. § 17 ods. 2, § 18 ods. 1, 2 alebo § 15 zákona o slobodnom prístupe k informáciám. K nezisťovaniu skutkového stavu po podaní žiadosti o sprístupnenie informácie, sťažovateľ uvádza, že skutočnosť, že k zisťovaniu skutkového stavu nedošlo, potvrdzuje administratívny

spis. Bez týchto informácií nemožno, podľa názoru sťažovateľa dospieť k záveru, že žiadosť sťažovateľa o sprístupnenie informácií by mala byť šikanózna či paralyzovať činnosť žalovaného. Rovnako, podľa jeho názoru, nemožno ustáliť či takéto informácie má alebo nemá k dispozícii.

24. Sťažovateľ tiež namietal neprípustnosť predkladania nových dôkazov až v kasačnom konaní, poukazujúc pritom na tvrdenie žalovaného ohľadom organizačného poriadku. V tomto prípade sťažovateľ namieta skutočnosť, že podľa jeho názoru organizačný poriadok nie je možné považovať za všeobecne známu skutočnosť a zdôraznil, že keďže nebol ako dôkaz vykonaný v správnom konaní, nebolo naň odkazované ani v odôvodnení správneho rozhodnutia a nebol navrhnutý ani ako dôkaz správneho súdu, nie je možné na neho prihliadať ani v kasačnom konaní.

25. Záverom sťažovateľ uviedol, že aj naďalej v plnom rozsahu zotrváva na sťažnostnom návrhu.

III.

Konanie na kasačnom súde

26. Najvyšší súd Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktorému predchádzalo v medziach dôvodov podanej kasačnej sťažnosti podľa § 440 SSP, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk podľa ust. § 137 ods. 4 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP.

27. Predmetom skúmania kasačného súdu bol rozsudok krajského súdu z hľadiska posúdenia, či vec bola správne právne posúdená z dôvodov uvedených v kasačnej sťažnosti.

28. Z obsahu súdneho a administratívneho spisu mal súd preukázať, že žalobca sa na základe zákona o slobodnom prístupe k informáciám domáhal sprístupnenia informácií o všetkých utajených zmluvách uzavretých Ministerstvom obrany Slovenskej republiky od roku 1998 v rozsahu „protistrana, suma, dátum uzatvorenia zmluvy, názov zmluvy“, poukazujúc pritom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11.02.2014, sp.zn. 3SŽi/29/2013, v zmysle ktorého takéto metainformácie o zmluvách nespĺňajú kritériá utajovaných skutočností. Informáciu žiadal zaslať v elektronickej podobe na emailovú adresu.

29. Ministerstvo obrany Slovenskej republiky rozhodnutím č.: ÚpIA-50-128/2016-OdMVOaF zo dňa 03.01.2017 nevyhovelo žiadosti žalobcu a podľa § 18 ods. 2 v spojení s § 3 ods. 1 zákona o slobodnom prístupe k informáciám mu v celom rozsahu odmietlo poskytnúť požadované informácie. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že informácie požadované žalobcom nemá možnosť získať automatizovaným spôsobom ako súčasť informačných systémov, ani vyhotovením kópie už vypracovaného dokumentu, ktorý by spĺňal požadované náležitosti odpovede. Žiadateľom požadované informácie majú charakter žiadosti o vypracovanie informácie, ktorá vo svojej podstate zahŕňa zisťovanie a spracovanie údajov do inej formy než je tá, v ktorej sa nachádzajú, teda ide o vytvorenie úplne novej informácie. Zákon o slobode informácií neukladá povinnej osobe povinnosť vytvárať na základe žiadosti nové informácie, ktoré v čase podania žiadosti nemá k dispozícii a ani vytvárať databázu informácií, ktorými v momente podania žiadosti nedisponuje.

30. Proti uvedenému rozhodnutiu podal žalobca rozklad, o ktorom rozhodol minister obrany Slovenskej republiky rozhodnutím č. SELP-52-5/2017-RK zo dňa 02.02.2017 tak, že rozklad žalobcu zamietol a rozhodnutie č. ÚpIA-50-128/2016-OdMVOaF z 3. januára 2017 o odmietnutí poskytnúť informáciu potvrdil.

31. Keďže žalobca nesúhlasil s uvedeným rozhodnutím podal v zákonnej lehote na Krajský súd v Bratislave žalobu, v ktorej žiadal, aby súd zrušil rozhodnutie žalovaného a vec vrátil na ďalšie konanie. Správny súd žalobu zamietol a žalovanému právo na náhradu trov konania voči žalobcovi nepriznal.

IV.

Právne predpisy, právne názory kasačného súdu

32. Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

33. Podľa čl. 26 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

34. Podľa čl. 26 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky orgány verejnej moci majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky a spôsob vykonávania ustanoví zákon.

35. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

36. Podľa § 2 ods. 1 zákona o slobode informácií osobami povinnými podľa tohto zákona sprístupňovať informácie (ďalej len „povinné osoby“) sú štátne orgány, obce, vyššie územné celky, ako aj tie právnické osoby a fyzické osoby, ktorým zákon zveruje právomoc rozhodovať o právach a povinnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb v oblasti verejnej správy, a to iba v rozsahu tejto ich rozhodovacej činnosti.

37. Podľa § 3 ods. 1 zákona o slobode informácií každý má právo na prístup k informáciám, ktoré majú povinné osoby k dispozícii.

38. Podľa § 8 ods. 1 zákona o slobode informácií, ak požadovaná informácia tvorí utajovanú skutočnosť podľa osobitného zákona alebo je predmetom bankového tajomstva alebo daňového tajomstva podľa osobitného zákona, ku ktorým žiadateľ nemá oprávnený prístup, povinná osoba ju nesprístupní s uvedením odkazu na príslušný právny predpis.

39. Podľa § 12 zákona o slobode informácií všetky obmedzenia práva na informácie vykonáva povinná osoba tak, že sprístupní požadované informácie vrátane sprievodných informácií po vylúčení tých informácií, pri ktorých to ustanovuje zákon. Oprávnenie odmietnuť sprístupnenie informácie trvá iba dovtedy, kým trvá dôvod nesprístupnenia.

40. Podľa § 14 ods. 2 zákona o slobode informácií zo žiadosti musí byť zrejmé, ktorej povinnej osobe je určená, meno, priezvisko, názov alebo obchodné meno žiadateľa, jeho adresa pobytu alebo sídlo, ktorých informácií sa žiadosť týka a aký spôsob sprístupnenia informácií žiadateľ navrhuje.

41. Podľa § 16 ods. 1 zákona o slobode informácií informácie sa sprístupňujú najmä ústne, nahliadnutím do spisu vrátane možnosti vyhotoviť si odpis alebo výpis, odkopírovaním informácií na technický nosič dát, sprístupnením kópií predlôh s požadovanými informáciami telefonicky, faxom, poštou, elektronickou poštou. Ak informáciu nemožno sprístupniť spôsobom určeným žiadateľom, dohodne povinná osoba so žiadateľom iný spôsob sprístupnenia informácie.

42. Podľa § 16 ods. 10 zákona o slobode informácií povinná osoba pritom urobí oparenia, aby nazretím do dokumentácie neboli porušené povinnosti podľa § 8 až 12.

43. Podľa § 2 písm. a/ zákona č. 215/2004 Z.z. utajovanou skutočnosťou je informácia alebo vec určená pôvodcom utajovanej skutočnosti, ktorú vzhľadom na záujem Slovenskej republiky treba chrániť pred vyzradením, zneužitím, poškodením, neoprávneným rozmnožením, zničením, stratou alebo odcudzením (ďalej len „neoprávnená manipulácia“) a ktorá môže vzniknúť len v oblastiach, ktoré ustanoví vláda Slovenskej republiky svojím nariadením.

44. V správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde (§ 2 ods. 1, ods. 2 SSP).

45. Správne súdy v správnom súdnictve preskúmavajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 6 ods. 1 SSP).

46. Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj procesnoprávnymi predpismi.

47. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

48. Kasačný súd preskúmal rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a konanie mu predchádzajúce, a to najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými zásadnými námietkami uvedenými v žalobe, a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu.

49. Najvyšší súd Slovenskej republiky po oboznámení sa s rozsahom a dôvodmi kasačnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku Krajského súdu v Bratislave, po preskúmaní napadnutého rozsudku a po oboznámení sa s obsahom pripojeného spisového materiálu konštatoval nasledovné:

50. Ústava Slovenskej republiky v čl. 26 ods. 1 zakotvuje právo na informácie, ktoré predstavuje právo na prijímanie informácií a k nemu korelujúci pozitívny záväzok štátu voči neidentifikovateľnej skupine objektov. Obsah tohto záväzku je ozrejmeneý v odseku 5 citovaného článku ako povinnosť orgánov verejnej moci primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti, pričom podmienky a spôsob poskytovania informácií ustanoví zákon.

51. Obdobnú úpravu obsahuje taktiež Listina základných práv a slobôd (čl. 17 ods. 1 a 5). Podľa čl. 13 ods. 2 až 4 Ústavy Slovenskej republiky medze základných práv a slobôd možno upraviť za podmienok ustanovených touto ústavou len zákonom.

52. Zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky. Pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ. Obmedziť základné práva a slobody možno iba na základe podmienok ustanovených ústavou, a to buď podmienok všeobecných (čl. 13 ods. 2 až 4) alebo osobitných, vzťahujúcich sa na konkrétne práva a slobody (čl. 26 ods. 4).

53. V prejednávanej veci zásadnou právnou otázkou, spornou medzi účastníkmi konania, bolo posúdiť, či je možné súhlasiť s názorom žalovaného, že informácie, ktorých sprístupnenia sa sťažovateľ domáhal (informácie o utajených zmluvách v rozsahu „protistrana, suma, dátum uzatvorenia, názov zmluvy, o

všetkých utajených zmluvách uzavretých Ministerstvom obrany Slovenskej republiky od roku 1998“), v rozsahu a forme ako to požadoval sťažovateľ, tieto informácie k dispozícii nemal, hoci žalovaný má utajované zmluvy ako celok vo svojej sfére k dispozícii.

54. V tejto súvislosti kasačný súd upozorňuje na nálezh Ústavného súdu Slovenskej republiky, v súvislosti s výkladom čl. 26 ústavy č. I. ÚS 236/06-59, v ktorom tento uviedol, že „[z] ústavnej definície vyplýva, že právo na informácie zaručené v čl. 26 ústavy má tri zložky, a to vyhľadávanie, prijímanie a rozširovanie informácií. Ide o tri relatívne samostatné zložky práva na informácie. Vyhľadávanie informácií je vlastne zisťovanie, či v oblasti záujmu toho, kto informácie vyhľadáva, informácie vôbec existujú, aké a kde sa nachádzajú. Prijímanie informácií je získanie informácie do vlastnej dispozičnej sféry tak, aby mohla byť subjektom pre vlastnú potrebu, ako aj pre potrebu iných spracovaná. Získanie informácie sa môže uskutočňovať tak zmyslovými orgánmi, ako aj rôznymi technickými prostriedkami, akými sú za súčasného stavu zvukové, obrazové, ako aj zvukovo-obrazové záznamy, ale aj akýmkoľvek iným spôsobom. Rozširovanie informácií je akýkoľvek spôsob odovzdania prijatej informácie ďalšiemu subjektu, resp. ďalším subjektom (mutatis mutandis I. ÚS 57/00). Ústava ponecháva v dispozičnej sfére každého oprávneného subjektu, aby sa rozhodol, ako právo prijímať, vyhľadávať a rozširovať informácie o verejných veciach uplatní a či pritom využije technické zariadenia určené na vyhotovenie obrazového, zvukovoobrazového alebo zvukového záznamu (podobne aj II. ÚS 28/96).“

55. Zákon o slobodnom prístupe k informáciám predstavuje predpis verejného práva, upravujúci povinnosti povinných osôb pri aplikácii tohto zákona, ako aj rozsah práv jednotlivých oprávnených subjektov (žiadateľov). Vzťah medzi povinnou osobou a žiadateľom je vzťahom vertikálnym a konanie v zmysle Infozákona je osobitným druhom administratívno-právneho konania. Je založený na princípe generálnej klauzuly s negatívnou enumeráciou, čo znamená, že povinné osoby sprístupňujú všetky informácie, okrem tých, u ktorých to zákon zakazuje. Zákaz však nemusí byť explicitne stanovený priamo zákonom o slobodnom prístupe k informáciám, ale môže vyplývať aj z iných právnych predpisov verejného práva.

56. Podľa názoru kasačného súdu je dôvodná námietka sťažovateľa, v zmysle ktorej skutočnosť, že žalovaný neeviduje v osobitnej evidencii informácie požadované sťažovateľom „protistrana, suma, dátum uzatvorenia zmluvy, názov zmluvy zo všetkých utajených zmlúv uzavretých Ministerstvom obrany Slovenskej republiky od roku 1998“, nemôže byť sama o sebe dôvodom na odmietnutie žiadosti o sprístupnenie informácií podľa ustanovenia § 15 ods. 1 zákona o slobode informácií.

57. Z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II. ÚS 830/2016 vyplýva: „Krajský súd ako povinná osoba sprístupňujúca informácie odmietol podľa § 15 ods. 1 zákona o slobode informácií žiadosť sťažovateľa o sprístupnenie informácie (...) na tom základe, že povinná osoba nevedie evidenciu súdnych rozhodnutí podľa formy rozhodovania, t.j. podľa paragrafov a zákonov, na ktoré vo svojej žiadosti poukazuje sťažovateľ, v danom prípade podľa § 250j ods. 3 OSP. S týmto záverom sa stotožnili aj správne súdy, konkrétne aj najvyšší súd v napadnutom rozsudku. S uvedenými závermi sa však ústavný súd stotožniť nemôže. Uvedené odôvodnenie totiž nezohľadňuje kľúčové premenné, ktoré si vzhľadom na ústavné garancie práva sťažovateľa na informácie vyžadovali byť vzaté do úvahy a byť riadne zodpovedané. Po prvé, to, že krajský súd nevedie evidenciu súdnych rozhodnutí podľa formy rozhodovania, t.j. podľa paragrafov a zákonov, ešte neznamená, že krajský súd nemá interný elektronický register podaní a rozhodnutí, resp. vhodný interný počítačový softvér, v rámci ktorého je možné dohľadať konkrétnu rozhodovaciu činnosť konkrétnych senátov krajského súdu. Krajský súd mohol a mal sťažovateľovi ako žiadateľovi objasniť, či takýmito elektronickými prostriedkami disponuje, či ich v prípade kladnej odpovede využil pri snahe vyhovieť žiadosti sťažovateľa a s akým výsledkom. Po druhé, krajský súd mohol a mal využiť pri vybavovaní žiadosti sťažovateľa postup obdobný, ako využil Krajský súd v Košiciach pri vybavovaní takmer totožnej žiadosti sťažovateľa. A teda krajský súd mohol dopytovať konkrétne senáty 9Saz a 10Saz a informovať sťažovateľa, či podľa informácií z týchto senátov existujú také rozhodnutia, aké sťažovateľ vo svojej žiadosti označil (a v prípade kladnej odpovede takéto požadované rozhodnutia, samozrejme, sprístupniť). Ústavný súd nevyslovuje, že zodpovedný pracovník za vybavenie žiadosti takýmto spôsobom reálne nepostupoval, ale bolo potrebné,

aby krajský súd sťažovateľovi uvedené riadne oznámil v písomnom rozhodnutí a dal tak najavo, že sa jeho žiadosti snažil vyhovieť aj tým spôsobom, že vyťažil samotné senáty 9Saz a 10Saz s konkrétnym výsledkom. Po tretie, nič nebránilo (resp. ak bránilo, bolo potrebné to zdôvodniť) krajskému súdu, aby sťažovateľovi zaslal kópie všetkých rozhodnutí (právoplatné a anonymizované) prijatých v senátoch 9Saz a 10Saz v sťažovateľom požadovanom a označenom období (ktoré, samozrejme, krajský súd má minimálne v papierovej forme archivované - mysliac tým konkrétne spisy senátov 9Saz a 10Saz) s tým, aby si sťažovateľ sám v uvedených rozhodnutiach vyhľadal podľa jeho kľúčových bodov tie, ktoré požadoval.“

58. Obdobný právny názor vyplýva aj z rozsudku Najvyššieho správneho súdu ČR sp.zn. 4 As 57/2007 zo dňa 28.11.2008, kde v rozsudku uviedol: „Všetchny informace, které stěžovatel požaduje má krajský úřad k dispozici. Není tedy možné akceptovat argumentaci krajského úřadu, který stěžovateli část informací neposkytl s tím, že informační povinnost podle tohoto zákona se nevztahuje na vytváření nových informací (srovnávacích přehledů, evidenci), neboť stěžovatel žádné nové, dosud nevytvořené informace nepožaduje.“

59. K rovnakému právnemu názoru dospel aj senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v rozsudku sp.zn. 3Sž/29/2013 zo dňa 11.02.2014, v ktorom uviedol: „Vzhľadom na to, že zákon o ochrane utajovaných skutočností ustanovil, že informáciou je obsah písomnosti vzniká zásadná právna otázka, či ide o obsah v písomnosti vo formálnom zmysle, t.j. všetky písomné znaky uvedené na listine ako nosiči informácie, alebo v materiálnom zmysle t.j. meritórny obsah. V tejto časti sa najvyšší súd prikláňa k právnemu názoru krajského súdu, že ide o ochranu utajovaných skutočností v materiálnom zmysle. Preto výlučne označenie účastníkov zmluvy, typ zmluvy (napr. kúpna...) dátum uzavretia, všeobecný opis (názov) jej predmetu, číslo zmluvy potvrdzujúce jej existenciu, bez zverejnenia materiálneho obsahu podliehajú právnemu režimu zákona o slobode informácií v zmysle jeho ustanovenia § 12. Z obsahu žiadosti o informáciu vyplýva, že týmito údajmi žalobca v podstate disponoval a ide iba o ich verifikáciu. Je potrebné, uviesť, že zákon o slobode informácií slúži aj na verifikáciu, že žiadaná informácia existuje, ale podlieha režimu utajovaných skutočností.“

60. Z citácie ust. § 3 ods. 1 zákona o slobode informácií vyplýva, že povinná osoba je povinná poskytovať len informácie, ktoré má k dispozícii. Je pravdou, že zákon o slobode informácií neukladá povinnej osobe povinnosť vytvárať na základe žiadosti žiadateľov informácie, ktoré v momente podania žiadosti neexistujú. Takisto jej zákon neukladá povinnosť spracovávať už existujúce informácie takým spôsobom, že sa z nich po spracovaní stanú kvalitatívne odlišné, resp. nové informácie. V prejednávanej veci však o takúto situáciu nejde. Kasačný súd súhlasí s právnym názorom sťažovateľa, že skutočnosť, že informácie v požadovanom rozsahu žalovaný neeviduje v osobitnej evidencii nemôže byť sama o sebe dôvodom na odmietnutie žiadosti o sprístupnenie informácie podľa ust. § 15 ods. 1 zákona o slobode informácií.

61. Mechanické zhromaždenie informácií z viacerých dokumentov nemožno automaticky považovať za vytvorenie novej informácie. To, že informácie nemá žalovaný v žiadnom automatizovanom alebo neautomatizovanom systéme neznamená, že ich reálne nemá. Ak ich v dispozícii má ale v inej forme (a nejde o situáciu podľa § 8 - 12 zákona v spojení s čl. 4 Nariadenia č. 1049/2001), je povinný ich sprístupniť, pričom nie je viazaný požadovaným „formátom“ informácie.

62. Podľa kasačného súdu krajský súd vo svojom odôvodnení sa vo veľkej miere venoval zhrnutiu doterajšieho administratívneho konania, avšak podľa názoru kasačného súdu sa nedostatočne zaoberal samotnými žalobnými dôvodmi sťažovateľa ako aj ustálenou súdnou praxou ústavného a kasačného súdu.

63. Kasačný súd nesúhlasí s právnym záverom krajského súdu ohľadom, že vybavenie sťažovateľovej žiadosti by prinášalo pre žalovaného personálne a technické problémy. V danom prípade je potrebné rešpektovať príslušné ustanovenia zákona o slobodnom prístupe k informáciám a vychádzať z povinnosti povinnej osoby tak, že táto je povinná sprístupniť požadované informácie vo všetkých

prípadoch, v ktorých to ustanovuje či nevyklučuje zákon. V princípe to znamená, že informácie, ktoré majú povinné osoby k dispozícii, majú byť sprístupnené, samozrejme, okrem tých informácií, ktoré zákon vyhlasuje za utajené, resp. chránené. Za predpokladu, že by poskytovanie predmetných informácií vyžadovalo vyššie úsilie, resp. bolo časovo náročnejšie, zákon s touto situáciou počíta a v danom prípade je potrebné aplikovať ust. § 17 cit. zákona, ktoré dáva povinnej osobe možnosť predĺžiť lehotu práve z dôvodu náročnosti vyhľadávania informácií.

64. Podľa ust. § 462 ods. 1 SSP, ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy veci vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konaní zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

65. Vzhľadom ku skutočnosti, že kasačný súd konštatoval dôvodnosť kasačnej sťažnosti podľa vyššie citovaného ustanovenia rozsudok Krajského súdu v Bratislave zrušil a tomuto vec vrátil na ďalšie konanie. V ďalšom konaní je krajský súd viazaný právnym názorom kasačného súdu, vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 469 SSP).

66. O trovách konania rozhodne Krajský súd v Bratislave podľa ust. § 175 ods. 1, 2 SSP samostatným uznesením.

67. Toto rozhodnutie prijal najvyšší súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.